

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
КОЛЕДЖ

ОСВІТНІЙ ПРОСТІР В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Міжнародної
науково-практичної
інтернет-конференції
науковців, викладачів,
аспірантів та
фахівців-практиків

(27-29 травня 2020 р.)

ХАРКІВ 2020

УДК 378.1 (477)

P 15

Освітній простір в контексті суспільних трансформацій: виклики сьогодення та пріоритети розвитку: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції науковців, викладачів, аспірантів та фахівців-практиків (Харків, 27-29 травня 2020 р.) за заг. ред. Л.О. Радченко. – Харків: інтернет-видання ХТЕК КНТЕУ, 2020. – 133 с.

У збірнику тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції її авторами розглянуто актуальні питання, ідеї, підходи, методи навчання, методики викладання, досвід і практичні досягнення щодо застосування інноваційних перетворень в освіті. Обговорено та визначено шляхи і перспективні напрями щодо підвищення якості навчання, діджиталізації й модернізації вищої освіти, розвитку та інтеграції науки, освіти і виробництва для підготовки сучасних конкурентоспроможних фахівців готельно-ресторанного бізнесу, туризму, харчових технологій, галузей економіки, управління та адміністрування в контексті суспільних трансформацій.

Інтернет видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, фахівців-практиків.

Тези друкуються в авторській редакції.

Відповідальність за якість та зміст тез несе автор.

Унікальність петриківського розпису відома далеко за межами України, він виступає атрактивним елементом, що може збільшити як внутрішні, так і зовнішні туристичні потоки.

Мистецтво сприяє виникненню у молоді поваги до загальнолюдських цінностей, формує національну культуру і патріотизм. І, безперечно, відіграє значну роль у становленні особистості студента та формуванні патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого держави.

Список літератури:

1. Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). Париж, Нью-Йорк, 1970. Т. 6. С. 2031-2042

МІСЦЕ ВЗАЄМВІДНОСИН У СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ» У ГУМАНІСТИЧНОМУ ВИХОВАННІ

**Тихонович В.М. – канд. пед. наук, професор,
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист кафедри туризму та
соціально-гуманітарних дисциплін,
Харківський торговельно-економічний коледж КНТЕУ
Харків, Україна**

На сучасному етапі розвитку суспільства головна роль відводиться вихованню нового типу особистості – вільної, творчої, гармонійно розвиненої, здатної свідомо брати участь у соціальних процесах і впливати на їх перебіг.

Десятиріччями у вітчизняній вищій школі культивувався авторитаризм. Головним для викладача була не особистість студента, а освітній процес, визначений низкою нормативних документів. Студент слугував лише об'єктом діяльності викладача. Форми і методи навчання вимагали переважно уважного споглядання і відтворення, орієнтували на пасивне оволодіння певними знаннями, уміннями та навичками, творча активність та ініціативність особистості придушувалася, в результаті чого формувався пасивний спостерігач, невпевнений у своїх силах і можливостях, практично нездатний приймати відповідальні рішення, обмежений у можливостях розвитку особистості [1, с. 36].

Гуманістичний підхід до освіти обумовлений зміною погляду на сутність педагогічного процесу, в якому встановлюються гуманні відносини між студентами і педагогами.

Поняття «гуманність» означає людяність, чуйність, людинолюбство, повагу до людей, людської гідності. Гуманність формується на основі повсякденного ставлення людини до оточуючих. Набуваючи глибокої усвідомленості, стійкості

ставлення перетворюється в особистісну якість, обумовлену потребою індивіда в любові, емоційному контакті, благополуччі, творчому самоствердженні, почутті власної гідності [2, с. 9].

Що являє собою гуманність з позиції взаємин з іншими людьми? По-перше, турбота та взаєморозуміння, по-друге, взаємоповага; по-третє, взаємодія (співробітництво, взаємодопомога, сприяння, ненасильство в розв'язанні конфліктів) [2, с. 10].

В умовах реформування національної системи вищої освіти, спрямованого на забезпечення мобільності, конкурентоспроможності випускників, визначені орієнтири на входження в освітній і науковий простір Європи, здійснюється модернізація освітньої діяльності в контексті європейських вимог і стандартів. Фахову підготовку здобувачів освіти, в цьому контексті, необхідно спрямовувати на вироблення умінь працювати в команді, вести розумне партнерство та ін. Особливо важливу роль відіграє педагогічно доцільна організація взаємовідносин в системі «викладач-студент», бо саме в цій системі студенти мають спостерігати взірць співробітництва та взаємопідтримки.

Взаємини між суб'єктами освітньої діяльності мають вибудовуватися взаємодовірі, яка здатна спонукати до саморозвитку та самоактуалізації. Необхідною є взаємоповага та уміння стати на позицію партнера взаємодії. Мова йде про гуманістичні засади організації взаємовідносин.

Сучасна освітня система, поступово збільшуючи ступінь академічної свободи студентів, реалізуючи вимоги студентоцентрованого навчання, не завжди готова до того, що активну роль у власному навчанні буде відігравати саме студент, обираючи те, чому, скільки і як буде вчитися. Ще більшою проблемою стає те, наскільки викладач, як носій певних особистісних якостей і особливостей поведінки, здатний забезпечити академічну свободу, створити атмосферу турботливих і підтримуючих стосунків до своїх студентів, чи готовий він до відкритості спілкування та зміні своєї професійної ролі [3, с. 38].

Незважаючи на яскраво виражені процеси дегуманізації в суспільстві, гуманістична спрямованість особистості педагога стає більш вираженою, що виявляється у взаємовідносинах зі студентами, в розумінні необхідності здійснення освітнього процесу на студентоцентрованих принципах.

Міжособистісні відносини в освітньому процесі характеризуються відносною стійкістю та тривалістю, а тому істотно позначаються і на діяльності студента, і на діяльності викладача, бо завжди мають взаємну спрямованість. Включаючи студента у спільне планування майбутньої освітньої діяльності, забезпечуючи йому можливість вибору навчальних дисциплін, завдань, темпу роботи тощо, викладач створює умови, за яких зростає не лише продуктивність навчальної праці, реалізуються права студента як суб'єкта навчання, а й відбувається перехід від формально-рольового спілкування до діалогічного спілкування, якому властивий високий рівень вияву гуманності. З'являються нові взаємовідносини – учасники педагогічного процесу знаходяться у пошуку:

викладач продумує, як зацікавити студентів, знайти оптимальні варіанти організації освітнього процесу, розвинути їх природні задатки та обдарування, підтримати їх прагнення до пізнання, а студенти докладають максимальних зусиль для оволодіння загальними та фаховими компетентностями, розвитку творчих здібностей.

Гуманізація освітнього процесу виступає морально-психологічною основою протікання освітнього процесу, суть якого виявляється в розвитку особистості як активного суб'єкта творчої навчальної діяльності, пізнання, спілкування. З точки зору студентоцентрованого навчання вона виявляється у сприйнятті педагогом студента як найвищої цінності, подолання відчуження освіти від особистості, її потреб та інтересів, завдань її розвитку [2, с. 11].

Пріоритетними напрямками в організації педагогічного процесу мають стати: виховання поваги до соціального середовища та різноманіття культур; пробудження почуття відповідальності у відносинах і спілкуванні, почуття власної гідності й особистої честі; створення атмосфери співробітництва, партнерства, заохочення до пошуку вирішення проблем.

Важливим є правильне розуміння самими студентами сутності гуманних відносин в системі «викладач-студент». Емпіричний матеріал свідчить, що, перш за все, студенти очікують поваги до себе, розуміння своїх потреб і прагнень. Серед іншого: співробітництво на основі загальнолюдських цінностей; участь у складанні навчальних планів і свободі у виборі навчальних курсів; толерантність і свобода суджень; можливість неформального спілкування з викладачем тощо.

До реалізації гуманістичного підходу в навчанні мають бути готовими самі викладачі. Важливо дбати про забезпечення таких умов: конструювання навчальних курсів на основі гуманістичної парадигми з метою об'єднання інтелектуального і емоційно-мотиваційного освоєння студентами майбутньої професійної дійсності; гуманістична аксіологізація змісту та форм організації спілкування суб'єктів професійної підготовки, професійна компетентність викладачів у здійсненні суб'єкт-суб'єктної взаємодії зі студентами; навчально-практична та дослідницька діяльність студентів з метою закріплення гуманістичних цінностей; діагностика та самодіагностика ціннісних орієнтацій і досвіду студентів як учасників гуманістичної педагогічної системи.

Спільна діяльність викладача і студентів створює сукупність емоційних переживань, а зміна позицій в освітньому процесі та спілкуванні формує у студентів гуманне ставлення до іншої особистості та її вчинків. Викладачам необхідно працювати над розвитком таких якостей, як емпатія, толерантність, рефлексія [4, с. 150].

Отже, якщо взаємовідносини в системі «викладач-студент» будуються на гуманістичних, партнерських засадах, в освітньому процесі змінюються і педагог, і студенти. У викладача такі зміни знаходять вияв у здатності усвідомлено впливати на умови ситуації, в якій проходить педагогічна діяльність, що призводить до покращення якості спілкування зі студентами, яке

становиться в більшому ступені спілкуванням людей, а не соціальною функцією. У студентів відбувається як підвищення якості оволодіння професійними компетентностями, так і розвиток гуманних рис особистості. Успішне спілкування і взаємовідносини, що надають задоволення, є проявом зростаючої ролі гуманістичних тенденцій в освітньому просторі.

Список літератури:

1. Сманцер А.П. Гуманізація освітнього процесу вищої школи в оцінці студентів. Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки. 2012. №2. С. 36-43
2. Сманцер А.П. Гуманізація педагогічного процесу в сучасній середній школі: навчальне посібник. Мінськ: БГУ, 2010. 335 с.
3. Молокова О.А. К вопросу об оценке студентами взаимоотношений с преподавателями. Вестник ТГПУ. 2013. №1(129). С. 38-41
4. Рега О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до гуманно-особистісного виховання дітей. Гірська школа Українських Карпат. 2011. №6/7. С. 149-152

ВЗАЄМОДІЯ НОРМ ПРАВА ТА НОРМ МОРАЛІ У ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ

Шевченко Л.А. – канд. юрид. наук, доцент
кафедри державно-правових дисциплін,
міжнародного права і права ЄС,
*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна*

Особливе місце у формуванні духовного світу особистості, її свідомості й культури, активної життєвої позиції належить праву і моралі, які виступають важливими соціальними регуляторами суспільних відносин. Право і мораль – найважливіші елементи людської культури, які завжди виступають у тісній взаємодії, характер якої визначається конкретно-історичними умовами. Така взаємодія об'єктивно обумовлена, бо генезис і реальне буття права і моралі визначаються єдиними сферами суспільних відносин. Співвідношення моралі та права – це не однобічний процес впливу моралі на право, це той зв'язок, який взаємно збагачує й розвиває правові й моральні відносини. Одним із шляхів реалізації такого зв'язку виступає виховання правової культури громадян.

Важливим завданням правової держави є виховання громадян, які гармонійно сполучають свої особистісні інтереси з інтересами суспільства. Формування й реалізація як норм права, так і норм моралі відбувається під

СЕКЦІЯ 6. КРЕАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ МОРАЛЬНОГО І ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК ОСНОВА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Гура А.О., Гуцан Т.Г. СПРЯМУВАННЯ РОБОТИ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ.....	66
Дмитрук Б.П., Önal S., Внуковська-Місталь О.Г. МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ – РЕАЛЬНА ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ	68
Кобзєва І.О., Jakub Koralewski, Стево Карапанджа. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОРАЛЬНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	72
Редька С.І., Ісламова А.В., Біленко Л.М. РОЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ	74
Тетеріна Т.А., Резенкіна Н.О. ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС ТА ЙОГО РОЛЬ У ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	77
Тихонович В.М. МІСЦЕ ВЗАЄМОВІДНОСИН У СИСТЕМІ «ВИКЛАДАЧ-СТУДЕНТ» У ГУМАНІСТИЧНОМУ ВИХОВАННІ	79
Шевченко Л.А. ВЗАЄМОДІЯ НОРМ ПРАВА ТА НОРМ МОРАЛІ У ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ	82

СЕКЦІЯ 7. КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА ОБ'ЄДНАННЯ ЗУСИЛЬ ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ

Голованова О.М., Постольна Н.О. ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КЛАСТЕРУ В КОЛЕДЖІ	86
Зоря Р.Р., Балашова О.В. КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ	88
Чернега Н.С. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО КОМПОНЕНТУ КЕРІВНОГО СКЛАДУ Й НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СТРУКТУРІ ІМІДЖУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	91

СЕКЦІЯ 8. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА-ТЕХНОЛОГА У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ НА МІЖНАРОДНІ КОНКУРСИ І ФЕСТИВАЛІ, ПСИХОЛОГІЯ ГОСТИННОСТІ

Афанасьєва Т.В., Горбенко Г.О. УЧАСТЬ У МІЖНАРОДНИХ ФЕСТИВАЛЯХ ТА КОНКУРСАХ КУЛІНАРНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ЗАПОРУКА ПІДГОТОВКИ ЯКІСНОГО ФАХІВЦЯ	95
Жуков Є.В. ІНФОРМУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ЩОДО ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ЯК ПРОГРАМНИЙ РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ БАКАЛАВРІВ ГАЛУЗІ 241 «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА»	97